

Ve Štrasburku dne 5.10.2021
COM(2021) 615 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Strategie EU pro boj proti antisemitismu a podporu židovského života (2021–2030)

„Protože antisemitismus útočí na samé jádro našich hodnot, kterými jsou humanita, náboženská svoboda a rovnost. Antisemitismus je jedem naší společnosti. Úkolem nás všech je proti němu bojovat, zabránit mu a vymýtit jej.“

— Ursula von der Leyenová, předsedkyně Evropské komise
Brusel, 3. února 2021

„Nenávist, která začíná u Židů, u Židů nikdy nekončí. Děláme velkou chybu, pokud si myslíme, že antisemitismus je hrozbou pouze pro Židy. Jedná se o hrozbu především pro Evropu a svobody, na jejichž dosažení jsme pracovali celá staletí.“

– Rabín Jonathan Sacks
Evropský parlament, 27. září 2016

K EVROPSKÉ UNII BEZ ANTISEMITISMU

Evropští Židé a židovské komunity přispívají ke společenskému, politickému, hospodářskému, vědeckému a kulturnímu rozvoji Evropy již více než dvě tisíciletí a jsou neoddelitelnou součástí evropské identity. Příslušníci židovské komunity obohatili evropské kulturní, intelektuální a náboženské dědictví, od Gustava Mahlera přes Sigmunda Freuda, po Hannah Arendtovou a Simone Veilovou.

Zároveň již po staletí je v Evropě přítomen antisemitismus v podobě vyhánění, pronásledování a pogromů, který vyvrcholil holocaustem, jenž nesmazatelně poskrvnil evropské dějiny a vyhladil židovský život a dědictví na mnoha částech kontinentu. Evropská unie má své historické kořeny ve druhé světové válce a v jednoznačném závazku Evropanů zajistit, aby se podobná zvěrstva již nikdy neopakovala.

Holocaustem však antisemitismus neskončil. Nyní, řadu generací po skončení šoa¹, antisemitismus v Evropě i mimo ni znepokojivě narůstá.

Evropská unie je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin. Jednoznačně se staví proti všem formám nenávisti a diskriminace z jakéhokoli důvodu včetně rasového nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo přesvědčení, pohlaví, sexuální orientace, věku nebo zdravotního postižení.

Antisemitismus je neslučitelný se základními evropskými hodnotami. Představuje hrozbu nejen pro židovské komunity a život židovského obyvatelstva, ale i pro otevřenou a rozmanitou společnost, demokracii a evropský způsob života. Evropská unie je odhodlána učinit mu přítrž.

¹ Šoa je hebrejský výraz pro „katastrofu“, zatímco slovo holocaust pochází z řeckého výrazu pro „úplnou zápalnou oběť“. V této strategii budou používány oba termíny. <https://aboutholocaust.org/en/facts/what-is-the-difference-between-holocaust-and-shoah>.

Každý druhý Evropan považuje antisemitismus za problém.

Devět z deseti Židů má za to, že míra antisemitismu v jejich zemi vzrostla.

85 % Židů považuje antisemitismus za vážný problém².

Současný antisemitismus má mnoho podob, starých i nových: od nenávistných verbálních projevů na internetu přes trestné činy z nenávisti a útoky namířené proti Židům, jejich majetku a institucím až po znesvěcování synagog, hřbitovů a památníků. Je součástí každodenního života židovského obyvatelstva v podobě nahodilých poznámek nebo činů v práci, v soukromých rozhovorech, na veřejnosti, v médiích, ve sportu a kultuře nebo při příležitostech, kdy Židé praktikují své náboženství. Antisemitismus se projevuje jako rasová, etnická nebo náboženská diskriminace, stereotypy a nenávist vůči Židům a osobám, které jsou vnímány jako Židé. Může vést k násilným a smrtícím útokům, jako byl útok na školu Ozar Hatorah v Toulouse v roce 2012, na Židovské muzeum v Bruselu v roce 2014, na supermarket Hypercacher v Paříži v roce 2015 nebo na synagogu v Halle v roce 2019.

Pandemie COVID-19 navíc ukázala, jak mohou staré antisemitské předsudky znovu vyplout na povrch a podnítit nové konspirační mýty a nenávist na internetu i mimo něj. Židé byli během pandemie jednou z nejvíce napadaných komunit; byli nepodloženě obviňováni z toho, že virus vytvořili a že vyvinuli očkovací látky s cílem dosáhnout zisku³. To je umocněno srovnáváním protipandemických opatření s politikami, které vedly ke genocidě židovského národa⁴, jež bagatelizuje a zlehčuje zkušenosti obětí holocaustu a těch, kteří jej přežili⁵.

Zatímco nenávistné verbální projevy a násilí lze snadno identifikovat, neznalost a lhostejnost tolik rozšířená v naší společnosti umožňuje antisemitismu vzkvétat a dokonce i růst, pokud se tento problém neřeší. Všichni máme povinnost neustále seznamovat s fakty a vzdělávat jak mladší, tak i starší generace. To platí tím spíše, že těch, kdo zažili holocaust, je již mezi námi velmi málo, takže předat přímou zkušenost a zásadní poučení dalším generacím je o to obtížnější.

Život židovského obyvatelstva v EU ve 21. století

Před druhou světovou válkou žilo v Evropě odhadem 9,5 milionu Židů. Nacisté a jejich kolaboranti během holocaustu systematicky vyvraždili šest milionů Židů. Odhaduje se, že v současné době židovská populace v EU čítá až 1,5 milionu lidí⁶.

² [Eurobarometr 484: Perceptions of antisemitism \(Vnímání antisemitismu\), leden 2019](#), a Experiences and perceptions of antisemitism. Second survey on discrimination and hate crime against Jews in the EU (Zkušenosti a vnímání antisemitismu. Druhý průzkum diskriminace a trestných činů z nenávisti vůči Židům v EU), 2018 ([Druhý průzkum FRA z roku 2018](#)).

³ [Coronavirus and the plague of antisemitism](#) (Koronavirus a mor antisemitismu), Community Security Trust, 2021.

⁴ Někteří například nosili žlutou Davidovu hvězdu s nápisem „neočkován“, který připomínal hebrejské písmo.

⁵ [The rise of antisemitism online during the pandemic – A study of French and German content](#) (Vzestup antisemitismu na internetu během pandemie – studie francouzského a německého obsahu), červen 2021.

⁶ Velikost židovských komunit se v jednotlivých členských státech značně liší. Ve Francii žije asi půl milionu Židů, zatímco nejmenší komunity mají jen několik tisíc nebo někdy dokonce jen několik set členů, často ještě stále v důsledku holocaustu.

[Jews in Europe at the turn of the Millennium. Population trends and estimates](#) (Židé na přelomu tisíciletí. Populační trendy a odhady), Sergio DellaPergola a Daniel Staetsky, JPR, sekce Demografie evropského židovského obyvatelstva), říjen 2020.

Dnes židovský život po celé Evropě opět vzkvívá. V posledních desetiletích došlo v mnoha evropských zemích k oživení židovského života a kultury. Židovská identita byla posílena a je nedílnou součástí evropské společnosti. Vzhledem k rostoucímu počtu antisemitských útoků⁷ však roste v židovských komunitách i strach⁸ a bylo nutné přijmout další bezpečnostní opatření pro ochranu židovských prostor.

V posledních letech židovská populace v EU klesá, což je z velké části způsobeno migrací do zemí mimo EU⁹. To souvisí s několika faktory¹⁰, zejména s obavami o bezpečnost, s pocitem Židů, že vlády některých států nejeví dostatečné odhodlání antisemitismus řešit¹¹, a dále s tím, jak se politizují veřejné debaty o židovských zvycích a tradicích.

Intenzivnější boj proti antisemitismu

V posledních dvaceti letech se Evropská unie zabývá antisemitismem v rámci své činnosti v oblasti boje proti rasismu¹². Vzhledem k výraznému nárůstu antisemitismu nabralo úsilí o jeho řešení v posledních letech na tempu a boj proti antisemitismu se dostal do popředí politické agendy EU. V roce 2015 jmenovala Evropská komise vůbec prvního koordinátora boje proti antisemitismu a podpory židovského života. V červnu 2017 přijal Evropský parlament usnesení o boji s antisemitismem¹³ a v prosinci 2018 přijala Rada prohlášení k boji proti antisemitismu¹⁴. Na podporu realizace uvedeného prohlášení zřídila Komise *ad hoc* pracovní skupinu pro boj proti antisemitismu¹⁵, která sdružuje členské státy a židovské komunity. V prosinci 2019 se boj proti antisemitismu stal součástí portfolia místopředsedy Komise pro podporu evropského způsobu života, z čehož vyplývá záměr zabývat se tímto tématem jako průřezovou prioritou. V prosinci 2020 přijala Rada další prohlášení zaměřené na začleňování problematiky boje proti antisemitismu do všech oblastí politiky¹⁶. Tyto iniciativy dále posílilo přijetí řady strategií, které z meziodvětvové perspektivy podporují soubor opatření Unie pro rovné zacházení¹⁷.

Přetrvávající a narůstající antisemitismus vyžaduje důraznější reakci na úrovni EU. Prostřednictvím této strategie, která je první svého druhu, je Komise odhodlána boj proti antisemitismu výrazně posílit a přispět k vytvoření inkluzivní společnosti založené na

⁷ [Antisemitism: Overview of antisemitic incidents recorded in the European Union 2009-2019](#) (Antisemitismus: Přehled antisemitských incidentů zaznamenaných v Evropské unii v období 2009–2019), Agentura Evropské unie pro základní práva (FRA).

⁸ V roce 2013 uvedlo 33 % respondentů, že mají strach z fyzického napadení. V roce 2018 se tento podíl zvýšil na 40 %. Discrimination and hate crime against Jews in EU Member States: experiences and perceptions of antisemitism (Diskriminace a trestné činy z nenávisti proti Židům v členských státech EU: zkušenosti a vnímání antisemitismu), 2013 ([První průzkum FRA z roku 2013](#)); ([Druhý průzkum FRA z roku 2018](#)).

⁹ [Are Jews leaving Europe?](#) (Odcházejí Židé z Evropy?), Daniel Staetsky, zpráva JPR, leden 2017.

¹⁰ [International Migration of Jews](#) (Mezinárodní migrace Židů), Sergio DellaPergola, 2007.

¹¹ 70 % respondentů v rámci [Druhého průzkumu FRA z roku 2018](#) se domnívá, že vláda v jejich zemi nebojuje proti antisemitismu účinným způsobem.

¹² Poté, co byly v roce 2000 přijaty směrnice o rasové rovnosti a směrnice o rovnosti v zaměstnání, svolal v roce 2004 předseda Komise Prodi zvláštní konferenci na vysoké úrovni „Evropa proti antisemitismu a pro rozmanitost v Unii“. Ve stejném roce vypracovalo Evropské středisko pro sledování rasismu a xenofobie (EUMC) pracovní definici antisemitismu, která se později stala základem pracovní definice antisemitismu Mezinárodní aliance na památku holocaustu (IHRA).

¹³ [Usnesení Evropského parlamentu ze dne 1. června 2017 o boji s antisemitismem.](#)

¹⁴ [Prohlášení Rady k boji proti antisemitismu](#), 6. prosince 2018.

¹⁵ [Činnost Evropské komise v oblasti boje proti antisemitismu.](#)

¹⁶ [Prohlášení Rady o začleňování problematiky boje proti antisemitismu do všech oblastí politiky](#), 2. prosince 2020.

¹⁷ Od roku 2020: Strategie pro rovnost mužů a žen (2020–2025), Akční plán proti rasismu (2020–2025), Strategický rámec pro rovnost, začlenění a účast Romů (2020–2030), Strategie pro rovnost LGBTIQ osob (2020–2025), Strategie práv osob se zdravotním postižením (2021–2030). Kromě toho Evropská komise zřídila pracovní skupinu pro rovnost a jmenovala koordinátora boje proti rasismu.

rovnosti a respektu, aby byly židovskému obyvatelstvu v Evropě zajištěny dobré vyhlídky do budoucna.

Tato strategie je založena na rozsáhlých konzultacích¹⁸ s relevantními zúčastněnými stranami. Komise vyzývá orgány EU, členské státy, mezinárodní organizace a všechny aktéry občanské společnosti a občany, aby **se zavázali k budoucnosti bez antisemitismu v EU i mimo ni**. Komise povede pravidelný dialog s Evropským parlamentem a vnitrostátními parlamenty členských států s cílem podnítit další činnost v oblasti boje proti antisemitismu a podpory židovského života. Při plném respektování vnitrostátních pravomocí stanoví tato strategie rámec politiky pro Komisi na období 2021–2030 a jejím cílem je podporovat a povzbuzovat spolupráci mezi členskými státy a všemi zúčastněnými stranami.

Zásadním rysem této strategie je, že se snaží na antisemitismus nejen reagovat, ale prostřednictvím posílených opatření mu také aktivně předcházet, bojovat proti němu ve všech jeho podobách a zajistit, aby židovský život v inkluzivní a rozmanité EU i nadále vzkvétal. Spočívá přitom na třech pilířích:

1 – Prevence a potírání všech forem antisemitismu

2 – Ochrana a podpora židovského života v EU

3 – Vzdělávání, výzkum a památka obětí holocaustu

Cílem této strategie je rovněž postavit EU pevně do čela **celosvětového boje proti antisemitismu** a doplnit opatření v EU v rámci všech tří pilířů mezinárodním úsilím.

Všechny formy nenávisti podřývají hodnotu člověka a jsou neslučitelné s tím, co EU představuje. Tato strategie je součástí úsilí Komise bojovat proti všem formám nenávisti, diskriminace a rasismu. Doplnuje Akční plán EU proti rasismu na období 2020–2025, protože rasismus může být spojen i s diskriminací a nenávistí z jiných důvodů, včetně náboženského vyznání nebo přesvědčení. To je potřeba zohlednit uplatňováním meziodvětvového přístupu¹⁹, který umožní skutečně připravit půdu pro EU bez antisemitismu, podporovat život židovského obyvatelstva v celé jeho rozmanitosti a dosáhnout pro Židy a jejich budoucnost v Evropě konkrétních zlepšení. Ve specifických případech tato strategie rovněž zohlední společné rysy zkušeností, které mají s diskriminací Židé a příslušníci jiných etnických nebo náboženských menšin.

I. PREVENCE A POTÍRÁNÍ VŠECH FOREM ANTISEMITISMU

„Nezapomínejme, že to, co oběti ubližuje nejvíc, není krutost utlačovatele, ale mlčení přihlížejícího.“

— Elie Wiesel

Současný antisemitismus lze nalézt v radikálních a okrajových skupinách šířících pravicový, levicový nebo islamistický extremismus, může se skrývat za antisionismus, ale lze se s ním setkat i v samém středu společnosti²⁰. Antisemitské projevy a chování mohou být otevřené, nebo skryté a vědomé, nebo nevědomé. Antisemitismus může mít podobu protiprávních činů,

¹⁸ Tato strategie je založena na [rozsáhlých konzultacích](#) zahrnujících celostátní a regionální orgány, židovské komunity a organizace, nezávislé odborníky a výzkumné pracovníky, agenturu FRA, mezinárodní organizace a další zúčastněné strany (viz souhrnná zpráva [zde](#)).

¹⁹ Viz například Graham, D. a Boyd, J. [Understanding more about antisemitic hate crime: Do the experiences, perceptions and behaviours of European Jews vary by gender, age and religiosity?](#) (Jak lépe pochopit antisemitské trestné činy z nenávisti: Liší se zkušenosti, vnímání a chování evropských Židů podle pohlaví, věku a míry náboženského zaujetí?), JPR, 2017.

²⁰ Další informace o pachatelích antisemitismu viz [Druhý průzkum FRA z roku 2018](#).

kteřé jsou trestné podle práva EU a vnitrostátního práva. Projevy antisemitismu mohou zahrnovat antisemitismus související s Izraelem²¹, což je nejběžnější forma antisemitismu, s níž se dnes setkávají Židé v Evropě na internetu²². Škodlivé jsou i dlouhodobě přetrvávající antisemitské konspirační mýty a dezinformace, přestože nemusí být nutně nezákonné. Udržují totiž předsudky a stereotypy a mohou vést k diskriminaci, marginalizaci, radikalizaci a trestným činům z nenávisťi.

Od roku 2017 používá Komise jako praktickou orientační pomůcku a základ pro svou činnost v oblasti boje proti antisemitismu²³ právně nezávaznou pracovní definici antisemitismu podle Mezinárodní aliance na památku holocaustu (IHRA)²⁴. Definice IHRA je měřítkem prosazování přístupu, který je založen na právech a zaměřen na oběti²⁵. V lednu 2021 Komise ve spolupráci s IHRA zveřejnila *Příručku pro praktické používání pracovní definice antisemitismu podle IHRA*²⁶, která obsahuje přehled osvědčených postupů z celé Evropy, jak tuto definici uplatňují mezinárodní organizace, vnitrostátní správní orgány, občanská společnost a židovské komunity²⁷.

1.1 Boj proti antisemitismu ve všech oblastech politiky a mobilizace finančních prostředků EU

Řešení antisemitismu je složitý úkol. Jeho mnohotvárné projevy a jeho rozšíření napříč celým sociálním a politickým spektrem vyžadují komplexní přístup, od pevného právního rámce, který je řádně prosazován, přes bezpečnostní aspekty až po politiky v oblasti vzdělávání a inkluze a další opatření.

Komise proto bude boj proti antisemitismu při vypracovávání politik, právních předpisů a programů financování systematicky zohledňovat a vyzývá ostatní orgány EU, aby spolupracovaly na posílení nástrojů a postupů pro začleňování této problematiky do všech oblastí politiky. Kromě toho se členské státy již zavázaly předcházet všem formám antisemitismu a bojovat proti nim prostřednictvím nových národních strategií nebo opatření v rámci stávajících národních strategií a/nebo akčních plánů pro předcházení rasismu, xenofobii, radikalizaci a násilnému extremismu²⁸. Aby byly tyto strategie účinné, musí být jejich součástí cílená opatření a musí být podpořeny odpovídajícími finančními prostředky.

²¹ Terminologie používaná mnoha zúčastněnými stranami v souladu s definicí IHRA, např. obviňování židovských občanů, že jsou loajálnější k Izraeli nebo k údajným prioritám Židů na celém světě než k zájmům svých vlastních států, tvrzení, že existence Státu Izrael je vystavěna na rasismu, a svalování odpovědnosti za činnost Státu Izrael na Židy jako kolektiv.

²² 79 % evropských Židů má pocit, že jsou obviňováni z něčeho, co učinil Stát Izrael. 69 % respondentů uvedlo, že arabsko-izraelský konflikt má dopad na jejich pocit bezpečí ([Druhý průzkum FRA z roku 2018](#)).

²³ Definice IHRA byla schválena prohlášením Rady z let [2018](#) a [2020](#) a [usnesením](#) Evropského parlamentu ze dne 1. června 2017. Uplatňuje se při vzdělávání, školení a odhalování antisemitismu a nemá žádný dopad na právní definice EU nebo členských států, které určují, do jaké míry určité chování nebo verbální projev představují nezákonnou diskriminaci, nenávistný verbální projev, předpojatou motivaci k trestnému činu z nenávisťi nebo nezákonné projevy antisemitismu.

²⁴ Uvedená definice zní takto: *Antisemitismus je určité vnímání Židů, které může být vyjádřeno jako nenávisť vůči Židům. Rétorické a fyzické projevy antisemitismu jsou namířeny proti židovským nebo nežidovským jednotlivcům či jejich majetku nebo proti institucím a náboženským zařízením židovské komunity.* [Definice IHRA](#) obsahuje řadu ilustrativních příkladů.

²⁵ V nedávné době byly vypracovány další definice antisemitismu, například dokument Nexus (2020) a Jeruzalémské prohlášení o antisemitismu (2021).

²⁶ [Handbook for the practical use of the IHRA working definition of antisemitism](#) (Příručka pro praktické používání pracovní definice antisemitismu podle IHRA).

²⁷ Užitečným referenčním rámcem mohou být rovněž [obecná politická doporučení pro prevenci a boj proti antisemitismu](#), která zveřejnila Komise proti rasismu a nesnášenlivosti (ECRI) v rámci Rady Evropy dne 14. září 2021.

²⁸ [Prohlášení Rady o začleňování problematiky boje proti antisemitismu do všech oblastí politiky](#), 2. prosince 2020.

Dalším nezbytným krokem pro to, aby byla opatření na vnitrostátní úrovni účinná, je to, aby všechny členské státy přijaly definici IHRA²⁹ a jmenovaly zvláštní vyslance nebo koordinátory.

Klíčem k úspěchu této strategie je posílené zapojení organizací občanské společnosti a židovských komunit. Cílem Komise je zintenzivnit aktivní spolupráci s nimi a poskytnout finanční podporu iniciativám ve všech oblastech, na něž se strategie vztahuje.

Cílená opatření budou realizována prostřednictvím široké škály programů financování EU³⁰, zejména **programu Občané, rovnost, práva a hodnoty (CERV)**³¹, který je s rozpočtem **1,55 miliardy EUR dosud největším programem financování EU na podporu základních práv**. Kromě toho budou příslušné akce podporovány prostřednictvím programů EU, jako je program Spravedlnost, Horizont Evropa, Kreativní Evropa, Erasmus+, Fond pro vnitřní bezpečnost, fondy politiky soudržnosti, Nástroj pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci (NDICI) a Nástroj předvstupní pomoci (NPP). Komise navíc může za účelem posílení spolupráce a navázání na osvědčené postupy v boji proti diskriminaci a antisemitismu prostřednictvím Nástroje pro technickou podporu financovat strukturální reformy v členských státech, a to i ve více zemích najednou.

Veškerá opatření členských států prováděná za účelem čerpání finančních prostředků EU musí v plném rozsahu respektovat zásadu nediskriminace. V průběhu přípravy, provádění, monitorování, podávání zpráv a hodnocení programů musí být dodržována zejména Listina základních práv EU, která zakazuje jakoukoli diskriminaci založenou mimo jiné na rasovém nebo etnickém původu, náboženském vyznání nebo přesvědčení. V případě porušení pravidel EU proti diskriminaci, včetně diskriminace židovského obyvatelstva na základě jeho náboženství nebo etnického původu, může být financování pozastaveno. Komise a členské státy sledují dodržování těchto pravidel u všech programů financovaných Evropskou unií.

Aby Komise podpořila realizaci této strategie a pomohla koordinovat úsilí členských států, ustanoví stávající *ad hoc* **pracovní skupinu pro boj proti antisemitismu** formálně jako stálou strukturu sdružující členské státy, zástupce židovských komunit a další zúčastněné strany.

Při sledování toho, jak jsou tato strategie a národní strategie nebo akční plány boje proti antisemitismu realizovány, bude Evropské unii a členským státům nápomocna i Agentura EU pro základní práva (FRA), a to poskytováním důkazů, pomoci a odborných znalostí.

Klíčová opatření:

Komise provede tyto kroky:

- každoročně uspořádá fórum **občanské společnosti pro boj proti antisemitismu**, na němž se sejdou zástupci Komise a židovských komunit, občanské společnosti a další zúčastněné strany s cílem vytvořit vazby a maximalizovat účinek společných opatření a financování EU,
- podpoří členské státy při **koncipování a realizaci národních strategií** boje proti antisemitismu nebo diskriminaci prostřednictvím Nástroje pro technickou podporu³² a do konce roku 2023 jejich úsilí vyhodnotí.

²⁹ [Členské státy EU, které již přijaly nebo schválily definici IHRA](#): Rakousko, Belgie, Bulharsko, Kypr, Česko, Německo, Řecko, Španělsko, Francie, Maďarsko, Itálie, Litva, Lucembursko, Nizozemsko, Rumunsko, Švédsko, Slovensko a Slovinsko.

³⁰ V rámci stávajícího víceletého finančního rámce na období 2021–2027.

³¹ [C\(2021\) 2699 final](#); [program CERV](#).

³² [Nařízení \(EU\) 2021/240](#).

Členské státy se vyzývají, aby:

- do konce roku 2022 **vypracovaly národní strategie** boje proti antisemitismu nebo zahrnuly příslušná opatření do svých národních akčních plánů proti rasismu a aby poskytly **dostatečné finanční prostředky** na jejich realizaci,
- **přijaly a uplatňovaly definici antisemitismu podle IHRA** a vyzvaly místní orgány, regiony, obce a další instituce a organizace, aby učinily totéž,
- **jmenovaly zvláštní vyslance/koordinátory** boje proti antisemitismu a podpory židovského života.

1.2 Boj proti antisemitským nenávistným verbálním projevům a trestným činům z nenávisti

Hlavním terčem trestných činů páchaných na základě antisemitských předsudků jsou Židé³³. Verbální a fyzické projevy antisemitismu však mohou být namířeny i proti nežidovskému obyvatelstvu³⁴.

71 % Židů, kteří někdy nosí nebo vystavují předměty, které by je mohly jako Židy identifikovat, se tomu alespoň občas vyhýbá³⁵.

44 % mladých židovských Evropanů se někdy setkala s antisemitským obtěžováním³⁶.

Rámcové rozhodnutí EU o boji proti rasismu a xenofobii prostřednictvím trestního práva³⁷ poskytuje silný právní rámec pro boj proti antisemitským trestným činům z nenávisti a nenávistným verbálním projevům, včetně veřejného schvalování, popírání nebo hrubého zlehčování holocaustu způsobem, který bude pravděpodobně podněcovat k násilí nebo nenávisti. Jeho úplné a správné provedení ve vnitrostátním právu je pro Komisi prioritou³⁸. Klíčovou úlohu při účinném provádění právních předpisů v oblasti nenávistných verbálních projevů a trestných činů z nenávisti (včetně uvedeného rámcového rozhodnutí) a při ochraně práv obětí hrají orgány prosazování práva a soudnictví. V zájmu dalšího posílení právního rámce představí Komise v roce 2021 iniciativu na rozšíření seznamu „trestných činů EU“ o trestné činy z nenávisti a nenávistné verbální projevy³⁹.

³³ Publikace [Antisemitism: Overview of antisemitic incidents recorded in the European Union 2009-2019](#) (Antisemitismus: Přehled antisemitských incidentů zaznamenaných v Evropské unii v období 2009–2019) ukazuje, že členské státy každoročně evidují tisíce oficiálně zaznamenaných incidentů, stejně jako organizace občanské společnosti působící v této oblasti.

³⁴ V souladu s [definicí antisemitismu podle IHRA](#).

³⁵ [Druhý průzkum FRA z roku 2018](#).

³⁶ [Young Jewish Europeans: perceptions and experiences of antisemitism](#) (Mladí židovští Evropané: vnímání antisemitismu a zkušenosti s ním), FRA, 2019.

³⁷ [Rámcové rozhodnutí Rady 2008/913/SVV ze dne 28. listopadu 2008](#).

³⁸ Od října 2020 zahájila Komise několik řízení o nesplnění povinnosti s cílem zajistit úplné a správné provedení rámcového rozhodnutí členskými státy v jejich vnitrostátním právu.

³⁹ V článku 83 SFEU.

Komise podporuje členské státy prostřednictvím **skupiny na vysoké úrovni pro boj proti rasismu, xenofobii a dalším formám nesnášenlivosti**⁴⁰ a spolupracuje s Agenturou EU pro vzdělávání a výcvik v oblasti prosazování práva (CEPOL), agenturou FRA⁴¹, Evropskou sítí pro justiční vzdělávání (EJTN), členskými státy a organizacemi občanské společnosti na **rozvoji odborné přípravy a budování kapacit** pro pracovníky v oblasti prosazování práva a soudnictví, na zlepšení evidence trestných činů z nenávisti a sběru údajů, jakož i na povzbuzování obětí k tomu, aby trestné činy z nenávisti oznamovaly, a na posilování spolupráce mezi orgány prosazování práva a židovskými komunitami.

Cílem **Strategie EU v oblasti práv obětí (2020–2025)**⁴² je zajistit, aby se oběti trestných činů, včetně antisemitských trestných činů z nenávisti, mohly plně spolehnout na svá práva a byly chráněny před sekundární viktimizací⁴³. **Podpůrné struktury pro oběti antisemitských incidentů v Evropě jsou často nedostatečné.** Členské státy se vyzývají, aby zřídily integrované a cílené specializované podpůrné služby pro nejzranitelnější oběti, včetně obětí antisemitských trestných činů z nenávisti. Měly by také zajistit zvláštní školení o nediskriminaci pro policisty a další osoby, které přicházejí do styku s oběťmi antisemitských trestných činů z nenávisti.

Komise bude i nadále sledovat provádění **směrnice o právech obětí**⁴⁴, která zajišťuje, aby všechny oběti trestných činů měly svá práva, včetně přístupu ke specializovaným podpůrným službám a ochranným opatřením, která odpovídají jejich individuálním potřebám a zranitelnosti. Prostřednictvím **Evropské strategie pro justiční vzdělávání na období 2021–2024**⁴⁵ Komise podporuje vzdělávání pracovníků v oblasti justice, aby zajistila správné uplatňování právních předpisů EU a aby byli tito pracovníci vybaveni příslušnými dovednostmi. Komise rovněž podpoří **přípravu školení a materiálů o antisemitismu** a zpřístupní je na „Evropské vzdělávací platformě“⁴⁶ na evropském portálu e-Justice. Prostřednictvím **Strategie EU pro práva dítěte**⁴⁷ má Komise za cíl začlenit práva dítěte do všech politik EU, aby byly lépe chráněny děti, které jsou obětí diskriminace, a to i na základě náboženského vyznání nebo přesvědčení.

Spolehlivé a srovnatelné údaje o antisemitských incidentech mají zásadní význam pro posouzení šíření antisemitismu v Evropě a pro jeho účinné potírání⁴⁸. Záznamy o hlášených incidentech jsou často nejednotné, protože členské státy používají různé metodiky, a údaje proto nelze srovnávat. V rámci skupiny na vysoké úrovni pro boj proti rasismu a xenofobii **bude agentura FRA pomáhat členským státům zlepšovat a sjednocovat jejich metodiky** pro zaznamenávání a sběr údajů o trestných činech z nenávisti, včetně antisemitismu.

Problémem je nedostatečné nahlašování: 79 % dotázaných Židů neoznámilo svůj nejzávažnější antisemitský incident žádné organizaci⁴⁹. V tomto ohledu by členské státy měly obětem antisemitských trestných činů z nenávisti a nenávistných verbálních projevů usnadnit

⁴⁰ <https://ec.europa.eu/newsroom/just/items/51025/en>

⁴¹ [Encouraging hate crime reporting – The role of law enforcement and other authorities](#) (Podpora oznamování trestných činů z nenávisti – úloha orgánů prosazování práva a jiných orgánů), FRA, 2021.

⁴² [COM\(2020\) 258 final](#).

⁴³ Sekundární viktimizace může být definována jako negativní důsledky pro oběti, které mohou vyplývat z jejich účasti v trestním řízení, včetně jejich vystavení stykům s pachateli, soudními orgány a/nebo širokou veřejností.

⁴⁴ [Směrnice 2012/29/EU](#).

⁴⁵ [COM\(2020\) 713 final](#).

⁴⁶ [Evropská vzdělávací platforma \(ETP\)](#).

⁴⁷ [COM\(2021\) 142 final](#).

⁴⁸ [Německo](#) a [Spojené království](#) poskytují financování [nevládním organizacím](#), které zaznamenávají antisemitské incidenty podle metodiky dohodnuté s policií. Tyto nevládní organizace jsou napojeny na struktury židovské komunity a přispívají do oficiálních policejních statistik.

⁴⁹ [Druhý průzkum FRA z roku 2018](#).

oznamování takových incidentů a poskytnout jim k tomu různé kanály, aby se míra oznamování těchto incidentů zvýšila a zlepšila se jejich evidence.

Klíčová opatření:

Komise provede tyto kroky:

- podpoří organizace a projekty zaměřené na potírání a **evidenci antisemitských nenávistných verbálních projevů a trestných činů z nenávisti** prostřednictvím programu CERV,
- pomůže členským státům zajistit, aby obětem antisemitských trestných činů z nenávisti byly k dispozici a byly přístupné **integrované a cílené služby podpory**, a to i prostřednictvím finančních prostředků EU,
- posílí podporu **vzdělávacích programů a činností zaměřených na budování kapacit boje proti antisemitismu pro pracovníky v oblasti justice a prosazování práva**, a to i prostřednictvím Evropské sítě pro justiční vzdělávání (EJTN) a Agentury EU pro vzdělávání a výcvik v oblasti prosazování práva (CEPOL).

Členské státy se vyzývají, aby:

- urychleně dokončily **transpozici a provádění rámcového rozhodnutí o boji proti rasismu a xenofobii** a stíhaly antisemitské nenávistné verbální projevy a trestné činy z nenávisti v souladu s právními předpisy EU a vnitrostátními právními předpisy,
- úzce koordinovaly činnost se sítí EJTN a s agenturou CEPOL a spolupracovaly s organizacemi občanské společnosti na **vzdělávacích aktivitách** zaměřených na boj proti antisemitismu.

1.3 Boj proti antisemitismu na internetu

Antisemitismus na internetu je rozšířeným jevem⁵⁰ a může vést k radikalizaci a fyzickým útokům. Antisemitské projevy na internetu i mimo něj, které podněcují k násilí a nenávisti, jsou podle rámcového rozhodnutí o boji proti rasismu a xenofobii trestné. Škodlivé jsou i antisemitské stereotypy, konspirační mýty a dezinformace, přestože nemusí být nutně nezákonné. Od začátku pandemie COVID-19 míra antisemitismu na internetu prudce vzrostla⁵¹. K účinnému řešení tohoto problému je zapotřebí více informací o tom, jak se antisemitský obsah po internetu šíří a jaké je pozadí a motivace osob, které tento obsah sdílejí. Je také potřeba najít nové a inovativní metody řešení diskriminace a antisemitského nenávistného chování na internetu.

Na internetu jsou snadno dostupné **nacistické symboly, předměty a literatura**, včetně jejich současných obměn. Zobrazování a prodej takových výrobků může podle vnitrostátních právních předpisů, jimiž se provádí zmíněné rámcové rozhodnutí, představovat nenávistný verbální projev, pokud veřejně podněcuje k nenávisti a násilí. Ale i kdyby tomu tak nebylo, může taková dostupnost na internetu udržovat při životě nacistickou ideologii a motivovat antisemitské subkultury. Je tedy potřeba posílit dialog s dotčenými hospodářskými subjekty a IT společnostmi, a to na základě zkušeností s kodexem chování proti nezákonným

⁵⁰ 89 % dotázaných evropských Židů považuje antisemitismus za největší problém na internetu, přičemž 80 % z nich uvedlo, že antisemitské výroky jsou nejčastějším toxickým vyjadřováním, se kterým se setkávají. ([Druhý průzkum FRA z roku 2018](#)). Židé jsou jedním z hlavních terčů toxického vyjadřování na internetu (v 6,3 až 27,9 % případů, v závislosti na platformě). Studie: [Heroes and scapegoats](#) (Hrdinové a obětní beránci), 2021.

⁵¹ Autoři studie [The rise of antisemitism online during the pandemic](#) (Vzestup antisemitismu na internetu během pandemie) zjistili, že během pandemie došlo k sedminásobnému nárůstu antisemitských příspěvků na francouzských účtech a k více než třináctinásobnému nárůstu na německých účtech.

nenávistným projevům online, aby byla zajištěna jejich spolupráce při prevenci zobrazování a/nebo prodeje těchto předmětů.

Směrnice o audiovizuálních mediálních službách⁵² stanoví, že členské státy zajistí, aby poskytovatelé platforem pro sdílení videí přijali vhodná opatření na ochranu široké veřejnosti před audiovizuálním obsahem a obchodními sděleními, jejichž obsahem je podněcování k násilí nebo nenávisti, včetně antisemitského obsahu. **Návrh aktu o digitálních službách**⁵³ stanoví jasné a harmonizované povinnosti náležitě péče pro online platformy, včetně postupů pro oznamování protiprávního obsahu a produktů a přijímání příslušných opatření, které uživatelům umožňují snadné a účinné nahlašování nenávistných verbálních projevů. Kromě toho se uvedený návrh v případě velmi rozsáhlých online platforem zaměřuje na řešení přetrvávajících nedostatků, které umožňují nezákonné a škodlivé chování na internetu, zejména vůči zranitelným skupinám.

Kodex chování proti nezákonným nenávistným projevům online⁵⁴ představuje dobrovolnou spolupráci mezi Komisí a IT společnostmi, jejímž cílem je zabránit šíření nezákonných nenávistných verbálních projevů, včetně antisemitských. S cílem usnadnit integrovaná opatření členských států EU zaměřená na skupiny a jednotlivce šířící nenávistný a teroristický obsah na internetu koordinuje Europol celoevropské akční dny zaměřené na rasistické a xenofobní nenávistné verbální projevy na internetu⁵⁵ a teroristický a násilný extremistický obsah na internetu, včetně antisemitského obsahu.

V rámci **Akčního plánu proti dezinformacím**⁵⁶ a **Akčního plánu pro evropskou demokracii**⁵⁷ budou Komise a Evropská služba pro vnější činnost (ESVČ) nadále věnovat zvláštní pozornost analýze dezinformačních kampaní, nenávistných verbálních projevů, podněcování k násilí a extremistické rétoriky a reakci na ně, a to i prostřednictvím pracovní skupiny ESVČ East StratCom. Kromě toho se posiluje⁵⁸ **kodex zásad boje proti dezinformacím**⁵⁹, což rovněž přispívá k účinnějšímu boji proti antisemitismu na internetu. Na uplatňování uvedeného kodexu chování a kodexu zásad s Komisí a online platformami úzce spolupracují organizace občanské společnosti.

Nové technologie přinášejí nové možnosti, jak lidem zlepšit život, ale mohou také prohlubovat diskriminaci a vést k šíření škodlivého online obsahu, včetně antisemitského. Cílem **aktu o umělé inteligenci**⁶⁰ je zabránit tomu, aby vysoce rizikové systémy umělé inteligence šířily diskriminaci a předsudky, včetně antisemitské nenávisti. Algoritmy umělé inteligence lze ale také využít k posílení pozitivních sdělení a protiargumentů, jelikož propojují odborníky, kteří antisemitismus, konspirační mýty a popírání či zkreslování holocaustu na internetu řeší.

Klíčová opatření:

⁵² [Směrnice 2010/13/EU.](#)

⁵³ [COM\(2020\) 825 final.](#)

⁵⁴ [Kodex chování proti nezákonným nenávistným projevům online.](#)

⁵⁵ [Stopping Hate Speech Online:Europol Coordinates First Europe-Wide Action Day](#) (Jak zastavit nenávistné verbální projevy na internetu: Europol koordinuje první celoevropský akční den), 5. listopadu 2020.

⁵⁶ [JOIN\(2018\) 36 final.](#)

⁵⁷ [COM\(2020\) 790 final.](#)

⁵⁸ [COM\(2021\) 262 final.](#)

⁵⁹ [Kodex zásad boje proti dezinformacím.](#)

⁶⁰ [COM\(2021\) 206 final.](#)

Komise provede tyto kroky:

- posílí boj proti antisemitismu na internetu tím, že podpoří vytvoření **celoevropské sítě důvěryhodných oznamovatelů a židovských organizací** v souladu s kodexem chování, rovněž podpoří Evropské středisko pro sledování digitálních médií a jeho vnitrostátní pobočky **s cílem zvýšit kapacitu svých ověřovatelů faktů** v oblasti dezinformací a bude spolupracovat s nezávislými organizacemi na vytváření **protiargumentů**, a to i v jazycích třetích zemí,
- uspořádá **programovací maraton (hackathon)**, který by umožnil výměnu názorů mezi odborníky s cílem vyvinout nové inovativní způsoby řešení antisemitismu na internetu a v digitálním prostředí,
- bude spolupracovat s dotčenými hospodářskými subjekty a IT společnostmi s cílem **zabránit nelegálnímu zobrazování a prodeji nacistických symbolů, předmětů a literatury** na internetu,
- bude provádět **komplexní analýzu dat** s cílem lépe porozumět šíření antisemitismu na internetu a tomu, jakými kanály se šíří a jak roste,
- bude se zabývat antisemitskými nenávislnými verbálními projevy v připravované aktualizované **strategii Lepší internet pro děti**.

Členské státy se vyzývají, aby:

- **podpořily – i finančně – organizace občanské společnosti** v boji proti antisemitským nenávislným verbálním projevům, dezinformacím a konspiračním mýtům na internetu, a to v příslušných jazycích,
- **posílily kapacitu** vnitrostátních orgánů prosazování práva a soudních orgánů, pokud jde o stíhání nenávislných verbálních projevů na internetu.

1.4 Boj proti antisemitské diskriminaci

Židovské obyvatelstvo je vystaveno riziku diskriminace, zejména pokud lze jeho příslušníky identifikovat jako Židy, např. když nosí *jarmulku* nebo přívěsek s Davidovou hvězdou nebo když otevřeně hovoří o své židovské identitě. Mohou být vystaveni riziku diskriminace, když se ucházejí o zaměstnání nebo v práci a v dalších oblastech, jako je vzdělávání, zdravotnictví nebo bydlení. Právní předpisy EU zakazují diskriminaci na základě rasového nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo přesvědčení, včetně antisemitismu. Zejména **směrnice o rasové rovnosti**⁶¹ poskytuje židovským občanům ochranu před diskriminací (včetně obtěžování) na základě „rasového nebo etnického původu“ v určitých oblastech života⁶² a **směrnice o rovnosti v zaměstnání**⁶³ poskytuje židovským občanům ochranu před diskriminací nebo obtěžováním na základě náboženského vyznání nebo přesvědčení v oblasti zaměstnání.

Rovné zacházení prosazují, analyzují, monitorují a podporují **vnitrostátní orgány pro rovné zacházení**. Do roku 2022 Komise navrhne novou právní úpravu, která jejich úlohu posílí. Charty diverzity motivují organizace k tomu, aby na pracovišti vypracovaly a uplatňovaly zásady diverzity a inkluze. Aby byla v souvislosti s chartami diverzity umožněna výměna a sdílení zkušeností a osvědčených postupů, byla zřízena platforma EU pro charty diverzity⁶⁴.

⁶¹ [Směrnice 2000/43/ES](#).

⁶² Zaměstnání a odborné vzdělávání, sociální ochrana, včetně sociálního zabezpečení, sociální výhody, vzdělání a přístup ke zboží a službám a jejich poskytování, včetně bydlení.

⁶³ [Směrnice 2000/78/ES](#).

⁶⁴ [Platforma EU pro charty diverzity](#).

Charty diverzity by se měly také systematicky zabývat specifickou problematikou odhalování a potírání antisemitismu na pracovišti.

Údaje o rovném zacházení týkající se židovského obyvatelstva jsou poměrně vzácné; důvodem je citlivost sběru údajů na základě rasového nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo přesvědčení a to, že evropští Židé představují poměrně malou skupinu, a proto nejsou souhrnné údaje z rozsáhlejších průzkumů k dispozici v takové míře. Skupina EU na vysoké úrovni pro otázky nediskriminace, rovnosti a rozmanitosti podporuje prostřednictvím specializované podskupiny členské státy při sběru údajů, které pomohou analyzovat stav rovnosti při plném dodržování základních práv⁶⁵. Komise dále uskuteční řadu opatření zaměřených na řešení rasových a etnických stereotypů ve spolupráci se sdělovacími prostředky, občanskou společností a zástupci osob z prostředí rasových nebo etnických menšin a zahájí realizaci opatření, která zajistí jednotný přístup ke sběru údajů o rovnosti, zejména pokud jde o údaje rozdělené podle rasového nebo etnického původu⁶⁶.

Klíčová opatření:

Komise provede tyto kroky:

- do roku 2022 navrhne **závazné normy pro vnitrostátní orgány pro rovné zacházení** a bude spolupracovat se sítí **Equinet⁶⁷** a s **orgány pro rovné zacházení** s cílem zvýšit jejich znalosti o antisemitismu,
- bude podporovat členské státy při **koncepcování a realizaci reforem** zaměřených na boj proti diskriminaci ve školách obecně – a zejména proti antisemitismu – v rámci Nástroje pro technickou podporu, a to i ve více zemích najednou, s cílem usnadnit intenzivnější spolupráci a navázat na osvědčené postupy,
- zahrne údaje týkající se antisemitismu a židovského obyvatelstva v EU do **sběru a využívání údajů o rovném zacházení na základě rasového nebo etnického původu** a náboženského vyznání nebo přesvědčení.

Členské státy se vyzývají, aby:

- zajistily, aby **vnitrostátní orgány pro rovné zacházení byly dostatečně vybaveny** k zajištění toho, aby případy antisemitské diskriminace byly řádně řešeny a hlášeny,
- **řešily antisemitskou diskriminaci** ve všech oblastech, včetně vzdělávání a odborné přípravy, zaměstnání, zdravotnictví a bydlení, prostřednictvím cílených opatření, jako je školení a osvěta.

1.5 Evropská komise jde příkladem

V rámci své vlastní strategie lidských zdrojů bude Komise i nadále usilovat o **inkluzivní a rozmanité pracovní prostředí⁶⁸ bez antisemitismu**, a to prostřednictvím politik rozmanitosti a rovnosti, které brání obtěžování, diskriminaci a jakékoli formě rasismu. Zejména bude pokračovat v osvětě svých zaměstnanců v oblasti antisemitismu a jeho potírání, a bude zvyšovat porozumění židovskému životu a kultuře, a to i v rámci obecného zaměření na základní evropské hodnoty, jako je respekt k menšinám. Školení bude zaměřeno i na nevědomé předsudky, včetně těch, které jsou založeny na vnímání náboženského vyznání nebo přesvědčení. Komise bude i nadále připomínat holocaust akcemi pro interní zaměstnance a iniciativami zaměřenými na zvyšování informovanosti a bude i nadále pořádat

⁶⁵ Podskupina pro údaje o rovnosti, FRA, 2019.

⁶⁶ Akční plán proti rasismu, COM(2020) 565 final.

⁶⁷ Evropská síť orgánů pro rovné zacházení.

⁶⁸ Evropská komise zřídila v listopadu 2020 svou vlastní kancelář pro rozmanitost a inkluzi.

každoroční akci Euro-Chanuka⁶⁹ s cílem uznat rozmanitost mezi zaměstnanci. Komise vyzývá ostatní orgány EU, aby na svých pracovištích také přijaly opatření na podporu rozmanitosti a inkluze.

Klíčová opatření:

Komise provede tyto kroky:

- bude v rámci své instituce i nadále uplatňovat **k případům antisemitismu přístup nulové tolerance**, přičemž bude vycházet z definice IHRA,
- zajistí **školení pro cílové skupiny zaměstnanců**, jako jsou pracovníci v oblasti lidských zdrojů, aby dokázali rozpoznat antisemitismus na základě definice IHRA, případně bude pořádat studijní návštěvy, např. do Izraele,
- podpoří využívání pružných **pracovních úvazků**, aby všichni její zaměstnanci měli možnost slavit své náboženské svátky,
- vyzve evropské školy, aby zajistily, že se všichni žáci budou učit o životě židovského obyvatelstva v Evropě, o holocaustu a antisemitismu, a aby **si každoročně připomínaly Mezinárodní den památky obětí holocaustu**, včetně případných návštěv pamětních míst.

II. OCHRANA A PODPORA ŽIDOVSKÉHO ŽIVOTA V EU

„Obávám se, že se dožívám návratu věcí, o nichž jsem si myslela, že je historie již definitivně zavrhlá, ony však ve skutečnosti jen spaly.“

– **Liliana Segre (přeživší šoa)**

Aby se Židé mohli plně zapojit do evropského života, musí se cítit v bezpečí. Přesto je obava o vlastní bezpečí pro židovskou komunitu klíčovým problémem⁷⁰. 38 % Židů někdy uvažovalo o emigraci, protože se v EU necítí jako Židé bezpečně⁷¹.

Třetina (34 %) Židů se alespoň občas vyhýbá návštěvě židovských akcí nebo památek, protože by se tam nebo cestou na ně necítily bezpečně⁷².

Několik smrtících teroristických útoků v Evropě ukázalo, že židovské prostory nejsou vždy dostatečně chráněny. Ačkoli za ochranu všech občanů odpovídají vnitrostátní orgány, většina židovských komunit a organizací občanské společnosti musela investovat značné finanční prostředky do vlastních bezpečnostních opatření.

2.1 Boj proti násilnému extremismu a terorismu namířenému proti Židům

Cílem **Strategie bezpečnostní unie** na období 2020–2025⁷³ je zajistit v EU bezpečnost pro všechny v souladu s hodnotami a zásadami EU. Protiteroristická agenda 2020⁷⁴ posiluje boj proti terorismu a násilnému extremismu a zvyšuje odolnost EU vůči teroristickým hrozbám.

⁶⁹ [Židovský Svátek světla](#).

⁷⁰ 47 % evropských Židů se obává, že se v příštích dvanácti měsících stanou obětí antisemitské slovní urážky nebo obtěžování, a 40 % se obává, že budou fyzicky napadeni. ([Druhý průzkum FRA z roku 2018](#))

⁷¹ [Druhý průzkum FRA z roku 2018](#).

⁷² [Druhý průzkum FRA z roku 2018](#).

V rámci Akčního plánu z roku 2017 na podporu ochrany veřejných prostor⁷⁵, který se vztahuje také na místa konání bohoslužeb, vypracovala Komise různé poradenské materiály⁷⁶, nástroje a školení⁷⁷ na podporu činnosti členských států a náboženských společenství v této oblasti. V závěrech Rady z června 2021 o ochraně veřejných prostor⁷⁸ bylo zdůrazněno, že místa konání bohoslužeb vyžadují zvláštní ochranná opatření.

Je třeba dále posílit spolupráci mezi orgány veřejné moci a náboženskými představiteli a kongregacemi včetně židovských, aby bylo možno prostřednictvím aktivit zaměřených na budování důvěry zvýšit v komunitách osvětu v oblasti bezpečnosti, více je v této otázce zapojit a zvýšit jejich odolnost. Tím se podpoří osvědčené postupy a školení v oblasti ochrany míst konání bohoslužeb, která se stále častěji stávají terčem teroristických útoků. Komise rovněž **uspořádá konferenci na vysoké úrovni** o ochraně židovských komunit v EU.

Komise bude i nadále podporovat členské státy a židovské komunity při **posilování ochrany míst konání bohoslužeb** v rámci své podpory ochrany veřejných prostor. Další výzva k předkládání návrhů bude zveřejněna v roce 2022 a celkový přidělený rozpočet se zvýší na 24 milionů EUR. Komise společně se Zpravodajským a informačním centrem Evropské unie prozkoumá možnost **pravidelného vyhodnocování konkrétních hrozeb pro židovské obyvatelstvo, komunity a místa konání bohoslužeb prováděného ze strany EU**, aby bylo možné lépe porozumět konkrétním bezpečnostním rizikům, předcházet jim, chránit proti nim a reagovat na ně.

Abychom dokázali proti násilnému extremismu efektivně bojovat, je nezbytné posilovat naši demokratickou společnost a zvyšovat její odolnost vůči extremistickým ideologiím. S antisemitismem se setkáváme napříč celým spektrem extremistických ideologií, od džihádismu po násilný pravicový extremismus. Radikalizace, nábor budoucích teroristů a příprava teroristických útoků často probíhají na internetu. **Nařízení o potírání šíření teroristického obsahu online**⁷⁹ řeší tento problém tím, že vyžaduje, aby internetové platformy hrály aktivnější roli při odhalování takového obsahu a nejpozději do jedné hodiny jej odstraňovaly.

Klíčová opatření:

Komise provede tyto kroky:

- poskytne finanční prostředky EU na podporu projektů zaměřených na **ochranu veřejných prostor a míst konání bohoslužeb** a ve spolupráci s členskými státy zmapuje stávající vnitrostátní bezpečnostní a ochranná opatření,
- především prostřednictvím programu Horizont Evropa bude i nadále financovat **výzkumné a inovační činnosti** zaměřené na pochopení současných trendů, prostředků a vzorců radikalizace, které umožní jejich účinnou prevenci a řešení,
- posílí svou **operativní podporu** členským státům a židovským komunitám poskytováním školení o bezpečnostních opatřeních; součástí budou návštěvy poradců EU pro ochranu bezpečnosti v členských státech, jejichž cílem bude vytvořit **sít' školitelů** v oblasti ochrany míst konání bohoslužeb,
- v rámci své práce v oblasti prevence a boje proti násilnému extremismu se

⁷³ [COM\(2020\) 605 final.](#)

⁷⁴ [COM\(2020\) 795 final.](#)

⁷⁵ [COM\(2017\) 612 final.](#)

⁷⁶ [Guideline – Building Perimeter Protection](#) (Příručka – Ochrana obvodu budov), JRC, 2020.

⁷⁷ Komise členům náboženských komunit každoročně na podzim nabízí školení o ochraně veřejných prostor.

⁷⁸ [Závěry Rady o ochraně veřejných prostor](#), 7. června 2021.

⁷⁹ [Nařízení \(EU\) 2021/784.](#)

prostřednictvím **sítě pro zvyšování povědomí o radikalizaci** bude snažit identifikovat specifický význam a důsledky antisemitismu,

- bude úzce **spolupracovat s Europolem** včetně jeho jednotky EU pro oznamování internetového obsahu v boji proti antisemitskému terorismu a násilnému extremismu na internetu prostřednictvím opatření proti skupinám a jednotlivcům šířícím na internetu teroristický obsah a zajistí **rychlé provádění nařízení o prevenci šíření teroristického obsahu online**,
- podpoří uctění památky **obětí teroristických útoků, mimo jiné prostřednictvím digitální zdi, která je bude připomínat.**

Členské státy se vyzývají, aby:

- přijaly nezbytná opatření k **zajištění bezpečnosti židovských prostor** a poskytly za tímto účelem dostatečnou finanční nebo jinou podporu, a to i s podporou ročních národních programů **Fondu pro vnitřní bezpečnost – policie**,
- začlenily a implementovaly nástroje a pokyny EU⁸⁰ **pro ochranu míst konání bohoslužeb** do svých národních strategií proti antisemitismu,
- využívaly **podpory Eurovalu v oblasti boje proti terorismu**, a to jak na internetu, tak mimo něj, a souvisejících vyšetřování, včetně těch, která souvisejí s rasismem, xenofobií a antisemitismem.

2.2 Podpora židovského života a svobody náboženského vyznání nebo přesvědčení

Život židovského obyvatelstva je součástí rozmanitosti EU. Židé mohou být sekulární, liberální, reformní, agnostičtí, ortodoxní i ultraortodoxní, pocházet z aškenázské nebo sefardské větve, mohou mít kořeny v bývalém Sovětském svazu, na Blízkém východě, ve Střední Asii, v Africe i jinde. Mnozí Židé pochází ze smíšených rodin, což dále zvyšuje rozmanitost jejich původu a náboženského přesvědčení⁸¹. Navzdory dlouholeté přítomnosti Židů v Evropě však mají lidé **o jejich životě a o judaismu jen velmi omezené znalosti**. Pouze 3 % Evropanů mají pocit, že o židovské historii, zvycích a praktikování víry „mají velmi dobré povědomí“, zatímco 68 % tvrdí, že o těchto tématech „povědomí nemá“⁸². Aby bylo možno odstranit předsudky a dosáhnout plného uznání **židovského života jakožto součásti evropské společnosti**, je třeba zvýšit povědomí široké veřejnosti o židovské historii a kultuře a její znalosti v této oblasti⁸³.

Židé vyjadřují své židovství specifickými kulturními, tradičními a náboženskými zvyky, jejichž prostřednictvím si připomínají svou historii a dávají poučení budoucím generacím. Jedním z těchto zvyků je jarní svátek *Tu bi-švat* (Nový rok stromů), židovský svátek věnovaný ochraně přírody, při jehož oslavách se sázejí stromy.

Dalším příkladem je *šchita*, košer porážka zvířat⁸⁴. V rozsudku o rituální porážce z prosince 2020 Soudní dvůr EU⁸⁵ uznal, že členské státy mohou na základě vnitrostátního kontextu

⁸⁰ Např. nástroj pro hodnocení zranitelnosti a [publikace EU Quick Guide to support the protection of places of worship \(Stručná příručka EU na podporu ochrany míst konání bohoslužeb\)](#).

⁸¹ [Jews in Europe at the turn of the Millennium. Population trends and estimates \(Židé v Evropě na přelomu tisíciletí. Populační trendy a odhady\)](#), Sergio DellaPergola a Daniel Staetsky, JPR, sekce Demografie evropského židovského obyvatelstva, 2020.

⁸² [Eurobarometr 484: Perceptions of antisemitism \(Vnímání antisemitismu\), leden 2019](#).

⁸³ Zákaz obřízky by představoval problém pro 82 % Židů v EU a zákaz tradiční porážky by představoval problém pro 69 % ([Druhý průzkum FRA z roku 2018](#)).

⁸⁴ Tradiční porážka (šchita) je praxe košer porážky zvířat v rámci předepsané praxe pro účely výroby potravin. Zákaz tradiční porážky by představoval problém pro 69 % Židů ([Druhý průzkum FRA z roku 2018](#)).

⁸⁵ [Věc C-336/19, Centraal Israëlitisch Consistorie van België a další](#), 17. prosince 2020.

přijmout různá pravidla, přičemž musí zajistit dodržování čl. 10 odst. 1 Listiny⁸⁶, a to dosažením spravedlivé rovnováhy mezi respektováním svobody projevu náboženského vyznání a ochranou dobrých životních podmínek zvířat⁸⁷.

Židovský život může vzkvétat pouze v inkluzivní společnosti, jejímž základem jsou pevné a na důvěře založené vztahy s ostatními komunitami včetně nově příchozích, a to zejména na místní úrovni. V rozvoji inkluzivní společnosti může hrát důležitou roli kultura. Odvětví kultury, od hudby přes film až po divadelní umění, je mocnou silou, která podporuje inkluzi a bojuje proti všem formám diskriminace. **Komise podporuje židovskou kulturu a umění** prostřednictvím programů financování EU, jako je program Kreativní Evropa, které se snaží bojovat proti stereotypům – včetně stereotypů o Židech – v evropské společnosti.

Důležitou roli v podpoře inkluze hrají také sport a média. Ve fotbale se již některé národní federace a kluby antisemitským chováním a incidenty zabývají. Komise bude úzce spolupracovat s iniciativami občanské společnosti a dalšími příslušnými aktéry s cílem posílit boj proti antisemitismu a rasismu ve fotbale v rámci nadcházejícího ujednání o spolupráci s UEFA (2022–2024) a řešit antisemitismus ve sportu obecně ve spolupráci s dalšími partnerskými organizacemi, a to i prostřednictvím kampaní na sociálních médiích. Stereotypy se objevují také v médiích. Aniž by porušovala respektování svobody tisku, bude Komise podporovat **školení novinářů** o rozpoznávání všech forem antisemitismu a odhalování antisemitských předsudků ve zpravodajství.

Klíčová opatření:

Komise provede tyto kroky:

- bude zvyšovat znalosti široké veřejnosti o životě židovského obyvatelstva a jeho pochopení prostřednictvím **osvětové kampaně** v úzké spolupráci s židovskými komunitami, a to i prostřednictvím **mezikulturního a mezináboženského dialogu** a aktivit,
- podpoří propojení mezi **židovskou tradicí sázení stromů** o svátku *Tu bi-švat*, do níž se zapojují i školáci, a **závazkem EU vysadit další 3 miliardy stromů** v rámci Strategie biologické rozmanitosti a Lesní strategie do roku 2030, což povede k vyššímu vzájemnému povědomí a viditelnosti⁸⁸,
- usnadní **výměnu postupů** mezi orgány veřejné moci a židovskými a muslimskými komunitami, co se týče porážek na základě náboženských tradic, a to s využitím zkušeností mezinárodních organizací, jako je OSN, Úřad pro demokratické instituce a lidská práva (ODIHR) při OBSE a Rada Evropy,
- podnikne kroky k boji proti antisemitismu a k podpoře židovského života na **regionální a místní úrovni**, mimo jiné zmapováním situace a vypracováním **příručky osvědčených postupů a školení pro** organizace, které působí na regionální a místní úrovni,
- podpoří prostřednictvím **Evropské integrační sítě** výměnu osvědčených postupů v oblasti informování migrantů o hodnotách EU, včetně boje proti antisemitismu, například prostřednictvím práce s migranty jako vyslanci hodnot EU.

⁸⁶ Ustanovení čl. 10 odst. 1: „Každý má právo na svobodu projevu. Toto právo zahrnuje svobodu zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování státních orgánů a bez ohledu na hranice.“

⁸⁷ Bod 71 rozsudku. Podle nařízení Rady (ES) č. 1099/2009 je tradiční porážka povolena v rozsahu, který vyžadují potřeby dotčených náboženských společenství, a přísnější pravidla členských států musí být rádně odůvodněna.

⁸⁸ [COM\(2020\) 380 final](#).

Členské státy se vyzývají, aby:

- prostřednictvím **politických a právních opatření** zajistily, aby náboženské skupiny nebo komunity včetně Židů mohly žít v souladu se svými náboženskými a kulturními tradicemi,
- **zvyšovaly povědomí** široké veřejnosti o **židovském životě a tradicích**, mimo jiné veřejným připomínáním dnů významných pro židovské obyvatelstvo, financováním projektů a pořádáním kampaní.

2.3 Ochrana židovského dědictví

Židovské kulturní dědictví je nedílnou součástí evropské kultury. Vyhlazení židovských komunit během holocaustu změnilo tvář Evropy a mnoho budov, hřbitovů a dalších židovských památek se přestalo udržovat nebo využívat. Toto „osiřelé dědictví“ je nyní často ve špatném nebo havarijním stavu.

Evropský akční rámec pro kulturní dědictví⁸⁹ obsahuje zvláštní opatření týkající se židovských hřbitovů v Evropě. Evropské kulturní dědictví včetně toho židovského je podporováno řadou politik, programů a finančních prostředků EU, zejména programy Kreativní Evropa, Horizont Evropa, Erasmus+, CERV a fondy politiky soudržnosti. Rámcová úmluva Rady Evropy o hodnotě kulturního dědictví pro společnost (úmluva z Faro)⁹⁰ zdůrazňuje důležité aspekty dědictví ve vztahu k lidským právům a demokracii a podporuje širší chápání dědictví a jeho vztahu ke komunitám a společnosti⁹¹. Tereziánská deklarace k osudu majetku obětí holocaustu a souvisejícím otázkám⁹², podepsaná všemi členskými státy v roce 2009⁹³, uvádí několik opatření směřujících k restorativní spravedlnosti pro oběti nacistické perzekuce a jejich potomky. V rámci projektu DiscoverEU⁹⁴ jsou mladí cestovatelé motivováni k návštěvě kulturních památek, aby posílili své povědomí o evropském kulturním dědictví.

Klíčová opatření:

Komise provede tyto kroky:

- vyzve města, aby se při podávání žádostí o titul **Evropské hlavní město kultury** zabývala historií svých menšin včetně historie židovské komunity,
- využije společnou iniciativu Rady Evropy a Komise **Dny evropského dědictví** ke zviditelnění židovského dědictví v celé Evropě,
- bude pokračovat v **projektu digitální obnovy židovské kultury**⁹⁵, jehož cílem je vytvořit komplexní databázi informací o kulturních stacích ve vlastnictví židovského obyvatelstva, které byly uloupeny nacisty, shromažďovat osvědčené postupy a navrhovat osvětové činnosti,
- zahájí přípravnou akci na **ochranu židovských hřbitovů v Evropě**, která bude těžit z výsledků dvou předchozích pilotních projektů Evropského parlamentu⁹⁶ na toto téma a podpoří vazby mezi skupinami, jež se zajímají o ochranu židovských

⁸⁹ [Evropský akční rámec pro kulturní dědictví](#).

⁹⁰ [Úmluva z Faro](#) byla přijata Výborem ministrů Rady Evropy dne 13. října 2005, otevřena k podpisu členskými státy dne 27. října 2005 a vstoupila v platnost dne 1. června 2011.

⁹¹ [Usnesení č. 2309 \(2019\)](#).

⁹² [Tereziánská deklarace 2009](#).

⁹³ Viz také: [Společné prohlášení Evropské komise a českého předsednictví EU](#), podepsané dne 29. června 2009.

⁹⁴ https://europa.eu/youth/discovereu_cs

⁹⁵ Databáze vytvořená během první fáze projektu je k dispozici zde: <https://pilot-demo.jdcrp.org>

⁹⁶ <https://www.esjf-surveys.org/>

pohřebišť,

- v rámci projektu **DiscoverEU** bude motivovat **mladé lidi cestující po Evropě k tomu, aby navštívili židovské památky.**

Členské státy se vyzývají, aby:

- propagovaly a podporovaly Dny evropského dědictví zdůrazňováním **židovského dědictví ve vnitrostátním kontextu**, a to mimo jiné ve státních muzeích, na státem sponzorovaných festivalech a v umění,
- podporovaly **péči o židovské dědictví a jeho ochranu** podle úmluvy z Faro,
- využívaly možnosti financování EU, včetně **fondu politiky soudržnosti**, k ochraně židovského dědictví,
- **prováděly Terezínskou deklaraci z roku 2009.**

III. VZDĚLÁVÁNÍ, VÝZKUM A PAMÁTKA OBĚTÍ

„Je úžasné, že člověk nemusí na nic čekat a může klidně hned začít zlepšovat svět.“

– Anne Franková

Aby bylo možné utvářet budoucnost Evropy, je třeba rozumět její minulosti. Znalosti o životě židovského obyvatelstva a antisemitismu v Evropě v průběhu staletí a o dopadu holocaustu na židovský národ a evropský kontinent jsou nezbytné pro pochopení dnešního antisemitismu a zabránění tomu, aby se podobná zvěrstva opakovala. Klíčové jsou v tomto ohledu **vzdělávání a výzkum v oblasti života židovského obyvatelstva, antisemitismu a holocaustu**, tyto činnosti by se ovšem neměly zaměřovat jen na holocaust, ale také na přínos Židů pro evropskou společnost.

Sdělení o **Evropském prostoru vzdělávání**⁹⁷ a o nové koncepci **Evropského výzkumného prostoru**⁹⁸ se zabývají otázkami inkluze, rovnosti a nediskriminace. Komise rovněž navrhl, aby se rovné příležitosti staly společnou hodnotou členských států v oblasti výzkumu a inovací v souvislosti s připravovaným **Paktem pro výzkum a inovace**.

Akční plán digitálního vzdělávání (2021–2027) se zaměřuje na význam boje proti dezinformacím a podporu digitální gramotnosti ve vzdělávání a odborné přípravě prostřednictvím vypracování pokynů pro učitele a další pedagogy s cílem podpořit kritické myšlení, toleranci a rozvíjení digitálních dovedností. Kromě toho také UNESCO a OBSE/ODIHR opakovaně vyzývají k propagaci vzdělávacích programů v zúčastněných státech, včetně členských států EU, aby se zvýšilo povědomí mladých lidí o hodnotě vzájemného respektu a porozumění. Závazky UNESCO a OBSE/ODIHR podporují vzdělávání o antisemitismu založené na systematickém přístupu, včetně rozvoje a využívání učebních osnov, které zahrnují výuku o současných formách antisemitismu⁹⁹.

3.1 Vzdělávání a výzkum v oblasti antisemitismu a židovského života

O životě židovského obyvatelstva a o antisemitismu jakožto o nedílné součásti evropských dějin by se mělo učit každé dítě. Vzdělávání může **posílit odolnost mladých lidí vůči antisemitským myšlenkám** a ideologiím a všem formám nesnášenlivosti a diskriminace. Vzájemné porozumění mohou podpořit také příležitosti k navázání kontaktů s židovskými

⁹⁷ [COM\(2020\) 625 final](#).

⁹⁸ [COM\(2020\) 628 final](#).

⁹⁹ Úřad ODIHR vytvořil soubor zdrojů a programů, jejichž cílem je zvýšit povědomí o diskriminaci, zločinech z nenávisti, antisemitismu a dalších formách nesnášenlivosti, a to i vůči muslimům, křesťanům a příslušníkům jiných náboženství nebo vyznání. Další informace jsou k dispozici na [internetových stránkách OBSE/ODIHR](#).

komunitami a jejich členy, jakož i s jinými menšinami a náboženskými skupinami. Nové příležitosti v tomto ohledu nabídne **evropský rok mládeže 2022**. Školy a školní areály musí být bezpečným místem pro všechny. Učitelé by měli mít možnost zabývat se antisemitismem, holocaustem, životem a historií Židů, a to i v multikulturních třídách.

Komise výzkum antisemitismu, židovského života a holocaustu podporuje prostřednictvím programů Horizont 2020 a Evropa pro občany a bude jej podporovat i nadále i v rámci jejich nástupnických programů Horizont Evropa¹⁰⁰ a CERV. Univerzitní katedry v EU, jež se antisemitismem a židovskými studii zabývají, jsou však navzájem propojeny jen volně. Neexistuje žádné **zastřešující výzkumné centrum**. Měl by se proto zintenzivnit výzkum v oblasti všech aspektů antisemitismu a židovského života v Evropě, který by doplnil výzkum holocaustu.

EU se ujala vedení při zajišťování srovnatelných údajů o zkušenostech a vnímání antisemitismu. Provedený **průzkum agentury FRA o zkušenostech Židů s antisemitismem** se bude opakovat v roce 2023 a poté v pravidelných intervalech. Průzkum **Eurobarometr o vnímání antisemitismu** u široké veřejnosti proběhne podruhé v roce 2024 a poté každých pět let. Pro větší usnadnění tvorby politik založených na důkazech je zapotřebí dalšího výzkumu antisemitských předsudků u široké veřejnosti.

Klíčová opatření:

Komise provede tyto kroky:

- ve spolupráci s členskými státy a výzkumnou komunitou bude podporovat vytvoření **evropského centra pro výzkum současného antisemitismu a židovského života a kultury**, jež bude sloužit jako opora multidisciplinárního výzkumu v celé Evropě, a prostřednictvím programu Horizont Evropa bude financovat **výzkum** různých strukturálních forem rasismu a xenofobie s ohledem na národní specifika a intersekcionalitu,
- podpoří rozvoj sítě **mladých evropských ambasadorů, kteří budou propagovat připomínání holocaustu** ve školách, na univerzitách a v institucích odborného vzdělávání,
- bude financovat **celounijní průzkum antisemitských předsudků** u široké veřejnosti ve všech členských státech včetně mladé generace,
- prostřednictvím nové **pracovní skupiny pro rovnost a hodnoty ve vzdělávání a odborné přípravě** bude podporovat členské státy při zintenzivňování jejich úsilí o prosazování společných hodnot a inkluzivního vzdělávání a provádět doporučení Rady o prosazování společných hodnot, inkluzivního vzdělávání a evropského rozměru výuky¹⁰¹, včetně vzdělávání o životě židovského obyvatelstva a jeho tradicích,
- prostřednictvím programu Erasmus+ a Evropského sboru solidarity bude podporovat činnosti zaměřené na prosazování evropských hodnot a boj proti všem formám diskriminace a nesnášenlivosti **včetně antisemitismu**, a to podporou občanského vzdělávání a účasti mládeže na demokratickém životě,
- bude podporovat **školení pedagogických pracovníků** ve spolupráci s UNESCO a OBSE/ODIHR, a to na základě příručky vydané těmito organizacemi pod názvem „Addressing Anti-semitism through Education“ (Řešení antisemitismu prostřednictvím vzdělávání) určených pro tvůrce politik a instituce poskytující pedagogické vzdělání,

¹⁰⁰ Například první výzvy programu Horizont Evropa budou financovat výzkum různých strukturálních forem rasismu a xenofobie s ohledem na národní specifika a intersekcionalitu.

¹⁰¹ [Doporučení Rady \(2018/C 195/01\)](#) ze dne 22. května 2018.

- prostřednictvím Nástroje pro technickou podporu bude podporovat členské státy při koncipování a **realizaci reformy ve školách** zaměřených na boj proti diskriminaci obecně, a zejména proti antisemitismu.

Členské státy se vyzývají, aby:

- prostřednictvím vzdělávání a výzkumu podporovaly **znalosti o životě židovského obyvatelstva, o antisemitismu a holocaustu** a pokud možno podporovaly výměny s místními komunitami,
- hlásily a zaznamenávaly případy **antisemitské diskriminace ve školách** a podporovaly ředitele škol a učitele při jejich řešení.

3.2 Vzdělávání, výzkum a památka obětí holocaustu

Během holocaustu, který je zásadním odkazem evropských dějin, bylo zavražděno šest milionů židovských dětí, žen a mužů. Židé sice byli pro nacistický režim hlavním cílem, pronásledovány však byly i další skupiny obyvatel včetně Romů, osob se zdravotním postižením, Slovanů, svědků Jehovových, LGBTIQ osob a politických disidentů.

V rámci tradice **připomínání holocaustu** se jeho přeživší již desítky let dělí o své příběhy. Všichni, kdo přežili, však již zestárlí nebo dnes už nejsou mezi námi. Ti, kteří byli za druhé světové války dospělí a měli na holocaust nejjasnější vzpomínky, už dnes nežijí. Výzvou a povinností této i budoucích generací Evropanů je zachovat a ctít jejich odkaz, zajistit, aby se na jejich příběhy nezapomnělo a aby byly dále vyprávěny přesně, a nalézt nové formy zachování historického povědomí.

V současné době každý dvacátý Evropan o holocaustu nikdy neslyšel a méně než polovina Evropanů se domnívá, že se o něm ve školách vyučuje dostatečně¹⁰². Při zvyšování informovanosti o holocaustu hrají klíčovou roli **vzdělávání a výzkum**.

Svobodný, otevřený a nezávislý výzkum je základní hodnotou demokracie. Výzkum všech aspektů holocaustu je důležitý také pro lepší pochopení toho, jak k němu mohlo v Evropě dojít. **Evropská infrastruktura pro výzkum holocaustu (EHRI)**¹⁰³ s rozpočtem 25 milionů EUR (2010–2024)¹⁰⁴ – největší výzkumná iniciativa o holocaustu na světě financovaná EU – propojuje výzkumnou komunitu tím, že v Evropě i mimo ni zpřístupňuje rozptýlené zdroje týkající se holocaustu. V rámci těchto aktivit EHRI zároveň rozšíří své výzkumné zaměření na projevy antisemitismu, které k holocaustu vedly.

Rovněž je potřeba vyvíjet nové způsoby zvyšování informovanosti, a to zejména v místním kontextu, kde místa, „kde se holocaust odehrával“ – od synagog po židovské kulturní památky, od úkrytů po stělnice – často nejsou viditelná. Může jít například o **sítě, která umožní studentům, odborníkům a široké veřejnosti sledovat kontinuitu židovské přítomnosti v Evropě** v průběhu staletí a usnadní vznik místních iniciativ zaměřených na možnost navštěvování a obnovu kulturních a pamětních míst.

Komise rovněž podpoří **veřejnou debatu** (na internetu nebo na radnicích) o významu holocaustu ve společensky rozmanité EU a podpoří vytvoření participativního **Evropského**

¹⁰² Dvě třetiny Evropanů jsou přesvědčeny, že připomínání holocaustu pomáhá zajistit, aby se podobná zvěrstva již nikdy neopakovala. ([Průzkum CNN: Anti-Semitism in Europe – A shadow over Europe \(Antisemitismus v Evropě – Stín nad Evropou\), 2018.](#))

¹⁰³ <https://www.ehri-project.eu/>

¹⁰⁴ V současnosti probíhá proces, jímž se EHRI, financovaná z rámcových programů EU pro výzkum a inovace, stává dlouhodobou evropskou infrastrukturou založenou na společném financování členskými státy.

památníku holocaustu v Bruselu, který bude propojen s uměleckými díly v hlavních městech EU.

Klíčová opatření:

Komise provede tyto kroky:

- podpoří, a to i finančně, **vytvoření sítě míst, kde „se holocaust odehrával“**, na čemž bude spolupracovat s místními komunitami,
- v rámci složky programu CERV zaměřené na připomínku holocaustu **poskytne financování na projekty** s touto tematikou, včetně **digitalizace archivů a svědectví** přeživších holocaustu,
- nadále se bude účastnit **dnů a akcí pořádaných za účelem připomínání holocaustu na úrovni EU i na vnitrostátní úrovni** a podporovat je, a to ve spolupráci se zastoupeními Komise v členských státech a delegacemi EU.

Členské státy se vyzývají, aby:

- **holocaust veřejně připomínaly**, a to v úzké spolupráci s židovskou komunitou a se zapojením vnitrostátních parlamentů,
- zajistily, aby **výuka odrážela všeobecnou platnost holocaustu**, a zhodnotily, zda vzdělávání na toto téma probíhá efektivně, a to i v multietnických a různorodých třídách,
- **se staly aktivními partnery při realizaci infrastruktury EHRI**, a to i prostřednictvím finančních příspěvků.

3.3 Popírání, zkreslování a zlehčování holocaustu

Projevy popírání, zkreslování a zlehčování holocaustu se bohužel množí. Podle 53 % Evropanů je popírání holocaustu v jejich zemi reálným problémem¹⁰⁵. 62 % Židů minimálně občas vidělo nebo slyšelo nežidovské osoby naznačovat, že je holocaust mýtus nebo že zprávy o něm přehánějí¹⁰⁶. Popírání, zkreslování a zlehčování holocaustu je často využíváno k podněcování nenávisti vůči židovskému národu a ke snaze přepsat evropské a židovské dějiny. Destruktivní účinky těchto jevů na kolektivní historickou paměť a na odolnost a soudržnost našich demokratických společností by neměly být podceňovány a je třeba se jimi konkrétně zabývat. Nenávistné verbální projevy týkající se schvalování, popírání nebo hrubého zlehčování holocaustu jsou zakázány podle rámcového rozhodnutí o boji proti rasismu a xenofobii¹⁰⁷.

Za účelem boje proti tomuto jevu spolupracuje Komise prostřednictvím stálého mezinárodního partnerství s aliancí IHRA a pomocí její definice popírání a zkreslování holocaustu¹⁰⁸ šíří osvětu a zvyšuje povědomí o tomto problému. Příkladem je osvětová kampaň #ProtectTheFacts¹⁰⁹, která se zaměřuje na boj proti zkreslování holocaustu. Ve **spolupráci s IHRA a UNESCO** bude Komise dále rozvíjet další iniciativy vycházející z doporučení IHRA, jak odhalovat zkreslování holocaustu a bojovat proti němu¹¹⁰.

Klíčová opatření:

¹⁰⁵ [Eurobarometr 484: Perceptions of antisemitism \(Vnímání antisemitismu\), leden 2019.](#)

¹⁰⁶ [Druhý průzkum FRA z roku 2018.](#)

¹⁰⁷ [Rámcové rozhodnutí Rady 2008/913/SVV ze dne 28. listopadu 2008.](#)

¹⁰⁸ [Pracovní definice popírání a zkreslování holocaustu podle IHRA.](#)

¹⁰⁹ <https://ec.europa.eu/newsroom/just/items/700272/default>; www.againstholocaustdistortion.org

¹¹⁰ IHRA: [Recommendation on Recognising and Countering Holocaust Distortion.](#)

Komise provede tyto kroky:

- bude pro účely vzdělávání a osvěty propagovat používání **definice popírání a zkreslování holocaustu podle IHRA**,
- vypracuje **příručku osvědčených postupů v boji proti popírání, zkreslování a zlehčování holocaustu**,
- ve spolupráci s UNESCO, IHRA a dalšími mezinárodními partnery a skupinami občanské společnosti bude podporovat a posilovat **kampaně na sociálních médiích** s cílem zvýšit povědomí o popírání a zkreslování holocaustu a aktivně proti němu bojovat.

Členské státy se vyzývají, aby:

- se aktivně zapojily do **osvětových kampaní proti popírání, zkreslování a zlehčování holocaustu**.

IV. V ČELE CELOSVĚTOVÉHO BOJE PROTI ANTISEMITISMU

„Svět, jak jsme jej vytvořili, je procesem našeho myšlení. Nelze jej změnit beze změny našeho myšlení.“

– Albert Einstein

Židovská populace na celém světě podle odhadů čítá 15,2 milionu osob¹¹¹. Z toho 45 %, tj. 6,9 milionu Židů, žije v Izraeli. Druhým největším domovem židovské komunity jsou Spojené státy, kde žije přibližně šest milionů Židů. Kromě 1,5 milionu Židů žijících v EU je zbývající židovská populace roztroušená po celém světě, na všech obydlených kontinentech¹¹².

Antisemitské předsudky jsou rozšířené po celém světě. Podle výzkumu Ligy proti hanobení¹¹³ zaměřeného na postoje vůči Židům a názory na ně zaujímá 74 % obyvatel regionu Blízkého východu a severní Afriky antisemitské postoje, přestože lze zaregistrovat i určité pozitivní signály, jako je nedávná normalizace vztahů mezi Izraelem a řadou zemí v tomto regionu¹¹⁴¹¹⁵. V západní Evropě¹¹⁶ je to 24 %, ve východní Evropě 34 %, v Americe 19 %, v Asii 22 % a v subsaharské Africe 23 %. Situace a velikost židovských komunit se v jednotlivých zemích značně liší. Židé jsou nicméně ohroženi a zažívají antisemitské útoky a incidenty po celém světě. Antisemitské předsudky se vyskytují i v zemích, kde židovské komunity neexistují.

V této souvislosti Evropská komise znovu potvrzuje svůj pevný a jednoznačný závazek v celosvětovém boji proti antisemitismu. Jakákoli forma antisemitismu, podněcování k nenávisti nebo násilí jsou nepřijatelné a neslučitelné s hodnotami a cíli Evropské unie a

¹¹¹ <https://www.jewishagency.org/jewish-population-5782/>

¹¹² [World Jewish Population 2019](#) (Světová židovská populace 2019), Sergio DellaPergola, in Arnold Dashefsky a Ira M. Sheskin (eds.), American Jewish Year Book 2019. The Annual Record of the North American Jewish Communities since 1899 (Americká židovská ročenka 2019. Každoroční evidence židovských komunit v Severní Americe od roku 1899);

[World Jewish Population on Eve of New Year – 14.7 Million \(Počet židovských obyvatel na světě v předvečer Nového roku – 14,7 milionu\)](#), Ha'arec.

¹¹³ <https://global100.adl.org/map>

¹¹⁴ Spojené arabské emiráty, Bahrajn a Súdán (2020) a dále Maroko (leden 2021).

¹¹⁵ Dalším dobrým příkladem je zahájení stavby synagogy ve Spojených arabských emirátech.

¹¹⁶ Je potřeba poznamenat, že ve výzkumu Ligy proti hanobení nejsou zahrnuty průměrné údaje o EU, a že kategorie „západní Evropa“ nezahrnuje všechny země EU. Údaje týkající se jednotlivých členských států jsou k dispozici na příslušných [internetových stránkách](#).

jejích členských států. Je potřeba je řešit rozhodnými kroky na evropské i vnitrostátní úrovni. Tyto zásady jsou pro Evropskou komisi neoddiskutovatelné. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem je nezbytné začlenit prevenci a potírání antisemitismu ve všech jeho podobách do všech oblastí politiky.

4.1 Využití všech dostupných nástrojů k řešení antisemitismu prostřednictvím vnější činnosti EU

EU je založena na pevném závazku podporovat a chránit lidská práva, demokracii a právní stát na celém světě. Tento závazek je základem politiky rozšiřování a sousedství EU, její politiky vůči třetím zemím i její činnosti v mezinárodních organizacích. Všechny země by měly chránit právo každého člověka, včetně Židů, mít, či nemít náboženské vyznání nebo přesvědčení nebo jej změnit, své náboženské vyznání nebo přesvědčení veřejně projevovat a nebyť na základě náboženského vyznání nebo přesvědčení nebo na základě svého rasového nebo etnického původu diskriminován, pronásledován nebo vystaven násilí. **Akční plán EU pro lidská práva a demokracii** na období 2020–2024 stanoví úroveň ambicí a priority EU a jejích členských států v této oblasti ve vztazích s třetími zeměmi. **Obecné zásady EU pro prosazování a ochranu svobody náboženského vyznání nebo přesvědčení ve třetích zemích z roku 2013**¹¹⁷ a **Obecné zásady EU pro nediskriminaci v rámci vnější činnosti z roku 2019**¹¹⁸ stanoví nástroje, které má vnější složka EU používat k řešení porušování svobody náboženského vyznání nebo přesvědčení a k boji proti diskriminaci, včetně diskriminace židovského obyvatelstva¹¹⁹.

EU využije **všech dostupných nástrojů** k tomu, aby partnerské země vyzvala k aktivnímu boji proti antisemitismu, přičemž bude zohledněna definice antisemitismu podle IHRA¹²⁰, v politických a lidskoprávních dialozích a při své širší spolupráci s partnerskými zeměmi. Tuto její iniciativu budou podporovat tematické a zeměpisné programy a politiky sousedství a rozšíření EU, včetně procesů stabilizace a přidružení.

EU bude aktivně spolupracovat s mezinárodními organizacemi, zejména s Organizací spojených národů, Radou Evropy a OBSE, jakož i s regionálními organizacemi¹²¹, na **společných opatřeních v boji proti diskriminaci a antisemitismu**. EU zintenzivní činnost v oblasti vzdělávání a při své spolupráci v oblasti vzdělávání s partnerskými zeměmi bude nadále prosazovat **plný soulad vzdělávacích materiálů s normami UNESCO týkajícími se míru, tolerance, soužití a nenásilí**. Jakýkoli materiál, který je s těmito zásadami v rozporu, může ohrozit mír a soužití a nemá v učebnicích ani ve třídách místo.

Zvláštní představitel EU pro lidská práva a zvláštní vyslanec pro podporu svobody náboženského vyznání nebo přesvědčení mimo EU se budou ve své činnosti antisemitismem nadále systematicky zabývat. Kromě toho EU **posílí celosvětovou spolupráci zvláštních vyslanců a koordinátorů** boje proti antisemitismu.

Izrael je pro Evropskou unii klíčovým partnerem, a to i v celosvětovém boji proti antisemitismu. EU bude usilovat o další posílení každoročního společně pořádaného

¹¹⁷ https://eeas.europa.eu/sites/default/files/06_hr_guidelines_religion_en.pdf

¹¹⁸ https://eeas.europa.eu/sites/default/files/11_hr_guidelines_external_action_en.pdf

¹¹⁹ Kromě toho pracovní dokument útvarů Komise o [přístupu k rozvojové spolupráci založeném na lidských právech](#) poskytuje pracovníkům EU vodítko, jak do projektového cyklu začlenit zamezení diskriminaci z jakýchkoli důvodů. Přijato dne 30. 6. 2021.

¹²⁰ [Definici IHRA schválily nebo přijaly](#) rovněž tyto třetí země: Albánie, Austrálie, Argentina, Bahrajn, Kanada, Guatemala, Izrael, Moldavsko, Severní Makedonie, Srbsko, Jižní Korea, Spojené království, Spojené státy a Uruguay.

¹²¹ Včetně Organizace amerických států, která v červnu 2021 zřídila funkci zvláštního vyslance pro boj proti antisemitismu, a Organizace islámské spolupráce.

semináře na vysoké úrovni mezi EU a Izraelem o boji proti rasismu, xenofobii a antisemitismu se zaměřením na operativní následná opatření.

Opatření zaměřená na boj proti antisemitismu lze podpořit prostřednictvím tematického programu **NDICI¹²² Globální Evropa** zaměřeného na iniciativy v oblasti lidských práv a demokracie, jejichž cílem je zamezení diskriminaci. Do svého školení o lidských právech pro zaměstnance v delegacích a v ústředí zařadí EU zvláštní školení o svobodě náboženského vyznání nebo přesvědčení, včetně boje proti antisemitismu.

Klíčová opatření:

Komise a vysoký představitel provedou tyto kroky:

- budou podporovat **boj proti** náboženské a etnické diskriminaci, včetně **antisemitismu, v politických a lidskoprávních dialozích** a při širší spolupráci s partnerskými třetími zeměmi,
- zajistí **školení o základních právech** a mezikulturní dialog pro příslušné aktéry, včetně učitelů ze třetích zemí,
- zajistí, aby **vnější fondy EU** v souladu se stávajícími opatřeními **nesměly být nesprávně přidělovány** na činnosti, které podněcují nenávist a násilí, včetně vůči židovskému obyvatelstvu¹²³,
- **v příslušných případech zvýší angažovanost v sektoru vzdělávání** s cílem prosadit plný soulad vzdělávacích materiálů s normami UNESCO týkajícími se míru, tolerance, soužití a nenásilí,
- prostřednictvím sítě delegací a ústředí EU posílí **spolupráci s židovskou občanskou společností** a náboženskými organizacemi při řešení antisemitských činů a omezování svobody náboženského vyznání nebo přesvědčení,
- zváží **nové projekty financované EU** v sousedství EU i jinde, jejichž cílem by bylo předcházet antisemitismu, bojovat proti němu a podporovat židovský život,
- vyzvou delegace EU, aby do svých pravidelných politických zpráv **zahrnovaly i zprávy o antisemitských incidentech ve třetích zemích**,
- podpoří seminář mezi EU a Izraelem s cílem dále **posílit spolupráci mezi EU a Izraelem v boji proti antisemitismu**.

Členské státy se vyzývají, aby:

- úzce spolupracovaly na úrovni EU při **společném řešení antisemitismu** prostřednictvím mezinárodních organizací,
- začlenily **boj proti antisemitismu do všech svých strategií** a politik v oblasti lidských práv s přihlédnutím k definici antisemitismu podle IHRA,
- poskytovaly podporu **projektům a organizacím** bojujícím proti antisemitismu a podporujícím židovský život po celém světě.

4.2 Ochrana židovského kulturního dědictví a připomínání holocaustu

Židovské kulturní dědictví je viditelné na mnoha místech Blízkého východu, Asie a na dalších místech po celém světě a svědčí o historické přítomnosti židovských komunit v těchto regionech. Velká část tohoto dědictví osiřela, protože dnes zde již židovské komunity nežijí.

¹²² Nástroj pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci.

¹²³ V souladu s rámcovým rozhodnutím Rady 2008/913/SVV ze dne 28. listopadu 2008 o boji proti některým formám a projevům rasismu a xenofobie prostřednictvím trestního práva, článkem 136 finančního nařízení a dalšími operativními pokyny k předcházení podněcování k nenávisti a násilí doplněnými v roce 2018.

Židovské kulturní dědictví je stejně jako každé jiné dědictví společným a důležitým projevem kulturní rozmanitosti a zaslouží si celosvětovou ochranu. EU spolu s členskými státy musí hrát klíčovou roli v pomoci místním, regionálním a mezinárodním partnerům při **ochraně kulturního dědictví** prostřednictvím školení, rozvoje dovedností a předávání znalostí, jakož i posílené spolupráce¹²⁴. EU bude podporovat **mezikulturní a mezináboženský dialog**, aby tak posílila ochranu kulturního dědictví prostřednictvím zpracování společné historie a paměti a vytvářela základ pro mírové soužití komunit v multikulturním kontextu. I nadále bude EU podporovat připomínání holocaustu na mezinárodní úrovni a **veřejně upozorňovat na popírání, zkreslování a zlehčování holocaustu** ve třetích zemích, a to i na mezinárodních fórech.

Klíčová opatření:

Komise a vysoký představitel provedou tyto kroky:

- budou prosazovat a podporovat **ochranu, obnovu a revitalizaci veškerého hmotného i nehmotného dědictví** včetně židovského dědictví v souladu se svou politikou mezinárodních kulturních vztahů a kulturního dědictví,
- do intervencí v oblasti kulturního dědictví začlení **mezikulturní a mezináboženský dialog**,
- budou vyhledávat příležitosti, jak zahrnout **udržování židovského dědictví** do programů v sousedství i jinde,
- budou pokračovat v organizaci **akcí na vysoké úrovni** věnovaných památce obětí šoa (vzpomínkové akce, Mezinárodní den památky obětí holocaustu) a účasti na nich.

Členské státy se vyzývají, aby:

- společně s EU v rámci OSN přispívaly k celosvětové **ochraně kulturního dědictví včetně židovského dědictví** v souladu se závěry Rady o přístupu EU ke kulturnímu dědictví během konfliktů a krizí,
- ve spolupráci s delegacemi EU, prostřednictvím svých velvyslanectví ve třetích zemích a v mezinárodních organizacích připomínaly **Mezinárodní den památky obětí holocaustu**.

V. NAPLŇOVÁNÍ STRATEGIE

Boj proti antisemitismu v EU je sdíleným závazkem, který vyžaduje společné úsilí a činnost na všech úrovních. Na dosažení cílů strategie se musí podílet orgány a agentury EU, členské státy, mezinárodní organizace, židovské organizace a komunity, jakož i aktéři v oblasti lidských práv a občanské společnosti. Komise vyzývá Evropský parlament, Radu a členské státy ke spolupráci při realizaci této strategie. Komise vyzývá Výbor regionů a Evropský hospodářský a sociální výbor, aby podporovaly dialog s místními a regionálními orgány a občanskou společností včetně sociálních partnerů o tom, jak pokročit směrem k evropské společnosti bez antisemitismu.

Komise bude aktivně podporovat realizaci navržených opatření prostřednictvím různých možností financování a vyzývá členské státy, židovské organizace a komunity, jakož i aktéry občanské společnosti, aby využily programů EU.

Strategie bude realizována v období 2021–2030. Komplexní zprávy o její realizaci budou zveřejněny v letech 2024 a 2029. Budou vycházet z informací od členských států, a to i

¹²⁴Základem činnosti EU jsou sdělení [Směrem ke strategii EU pro mezinárodní kulturní vztahy](#) a [závěry Rady o přístupu EU ke kulturnímu dědictví během konfliktů a krizí](#) a související koncepce.

s ohledem na realizaci jejich národních strategií a politik. Tyto zprávy budou zahrnovat sledování pokroku na vnitrostátní úrovni s podporou Agentury EU pro základní práva, a to s ohledem na závazky přijaté v prohlášeních Rady o antisemitismu z let 2018 a 2020.

ZÁVĚR

Tato strategie je naším závazkem pro budoucnost židovského života v Evropě i mimo ni. Znamená zásadní změnu v politické angažovanosti Komise ve prospěch Evropské unie bez antisemitismu a jakékoli formy diskriminace; ve prospěch otevřené, inkluzivní a rovnoprávné společnosti v EU. Odráží závazek Evropy zachovávat vzpomínky na holocaust i po smrti posledních přeživších.

Potlačení odvěké ničivé hrozby, kterou antisemitismus představuje, musí být neustávajícím úsilím. Jak řekl Primo Levi, který přežil šoa: „*Stalo se to, a proto se to může stát znovu.*“ Nebezpečný nárůst antisemitských útoků je dostatečnou připomínkou toho, že naše společné neutuchající úsilí v boji proti antisemitismu nesmí polevit. Kromě toho si život židovského obyvatelstva zaslouží nejen ochranu, ale také možnost vzkvétat v celé své rozmanitosti.

Evropa může prosperovat pouze tehdy, když budou prosperovat i její židovské komunity.